

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tribunal Poenitentiae Sev Libri Dvo Prior De Poenitente Ut Reo Posterior De Confessario Ut Judice

Stoz, Matthäus

Anno M.DC.LXXXIX.

Pars IV. De agendis post confessionem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37144

613. Quando quis in vita fecit confessionem generalem cum mediocri diligentia adhibita in discussione conscientiae, non tenetur amplius de vita antea acta cogitare, & si postea occurrat dubium, an peccatum sit in confessione expositum, vel non? an cum debito numero & circumstantiis &c.? potest praesumere, se jam confessum esse &c. & omnia dubia de praeterita vita deponere: alioqui nunquam erit finis dubitandi, & se, Confessariosque vexandi. Joannes Sancius D. 4. in select. n. 18. apud Dian. in sum. V. confessio. n. 56.

614. Et hoc principium applicari potest ad confessiones etiam particulares: nam qui bona fide sufficienter praestitit, quae ad confessionem requiruntur, non tenetur in prioris vitae acta ulterius inquirere; nam nullus alioqui esset locus tranquillitati conscientiae, sed quaecunque diligentia posita in confessione facienda (cum de propitiato peccato etiam viri pii non debeant esse sine metu, Eccl. 5.) semper cogitari poterit, an recte sit instituta.

P A R S IV.

DE AGENDIS POST CONFSSIONEM.

Inter haec, quae à penitente post confessionem peragenda sunt, quaedam ab eo adhuc in ipso confessionali existente sunt agenda; alia paulò post, quàm inde digressus est: alia etiam paulò tardius, & praecipue illa, quae spectant ad vitae emendationem: de quibus seorsim agendum erit.

Q U A E S T I O I.

De iis, quae adhuc in ipso confessionali, & paulò post sunt observanda.

Horum alia spectant ad confessionem recte claudendam: alia ad gratias pro beneficio absolutionis impetrato agendas: alia ad implendam penitentiam.

ARTICULUS I.

De modo claudendi confessionem.

1. Sunt aliqui, qui, licet confessionem

bene absolvent, eam tamen imperite admodum claudunt; dicendo v. g. *Jam est finis: haec sunt peccata mea: nihil amplius: alij sunt haud paulò deteriores, ij nempe, qui omnino instar piscium muti haerent, ut Confessarius ignoret, num adhuc superfit, de quo se velint accusare, vel non.* Hi ergo, si rem rectè gerere velint, sic confessionem claudant, & dicant: *De his & omnibus alijs peccatis meis dico meam culpam, ideo precor B. MARIAM semper Virginem, omnes Sanctos, & te, Pater, orare pro me ad Dominum DEUM nostrum, petoque salutarem penitentiam & abso-*

absolutionem: vel, si placet, & præsertim in magno hominum concursu; de his & omnibus peccatis doleo, petoque pœnitentiam & absolutionem.

2. Attendet sub hæc, quid moniti & consilii daturus sit Confessarius; aut quam pœnitentiam injuncturus; de qua postea paulò pluribus. Interim è loco confessionis non statim ab expositis peccatis, aut pœnitentiâ injunctâ evolabit, tanquam hostis à tergo immineat, sed adhuc in genua pronus expectabit, usque dum Sacerdos verba absolutionis pronuntiârit, signumque abeundi dederit. Dum tamen absolvitur, cogitare poterit, animam suam mundari pretioso Sanguine JESU Christi, cujus merita per Sacramentum Pœnitentiæ sibi applicantur; vel etiam de DEO offenso cogitare, & actum contritionis elicere.

ARTICULUS II.

Gratia post confessionem agenda.

3. Postquam è confessionali egressus est, flexis genibus Deo gratias agat, pro accepto beneficio absolutionis, & peccatorum remissione; merita Christi, Beatissimæ Virginis, & omnium Sanctorum offeret pro pœna suis peccatis debita; propositum se emendandi renovabit, gratiamque postulabit servandi propositum.

*Oratio jam dictis accommodata,
& post confessionem dicenda.*

4. O Domine JESU Christe, animarum nostrarum Amator suavissime, qui propter nimiam cha-

ritatem, quâ diligis nos, non vis mortem peccatoris, sed ut magis convertatur, & vivat, gratias tibi ago, quòd me miserum, & tot & tam magnis peccatorum vulneribus faucium sanaveris, meæque animæ maculas pretiosissimo tuo Sanguine emundaveris. Sit tibi, ô dulcissime JESU, meritis sanctissimæ Passionis tuæ, Beatissimæ MARIÆ semper Virginis Matris tuæ, ac omnium Sanctorum, grata & accepta ista confessio mea, & quidquid mihi defuit nunc, & aliàs de sufficientia contritionis, de puritate & integritate confessionis, suppleat pietas ac misericordia tua, & secundum illam digneris me habere plenius, ac perfectius absolutum in celo. Da mihi ex nunc integram, ac puram mentem, simplex ac rectum propositum, ut sanus factus non amplius peccem, ne deterius aliquid mihi contingat, sed potius (quod unice cupio) ut nihil deinceps totâ vitâ meâ quæram, aut concupiscam aliud, quàm quod animæ meæ sit utile, & divinæ Majestati tuæ inprimis placeat. Quod ut fiat, rogo te, ô piissime JESU, per pretiosissimum tuum Sanguinem, per merita gloriosæ Virginis, Genitricis tuæ MARIÆ, & omnium Sanctorum. Amen.

AR-

ARTICULUS III.

De pœnitentia, quæ fuerit injuncta, implenda.

5. Nomine pœnitentiæ hoc loco intelligitur satisfactio Sacramentalis, quæ à Bonac. *D. 5. q. 5. s. 3. p. 1. n. 1.* sic describitur: Est compensatio pœnæ temporalis, debita propter peccata, sita in operibus pœnalibus à Confessario taxatis. Quæ definitio ex dicendis tum hic tum infra *l. 2. q. 3. art. 3. an. 108.* meliùs intelligitur. De pœnitentia autem (hoc enim nomine deinceps pro tertia hujus Sacramenti parte utemur) nonnulla jam supra *p. 3. an. 89.* dicta sunt, quæ non sunt repetenda: solum reliqua, quæ ad pœnitentiæ impletionem ex parte pœnitentis requiruntur, hoc loco sunt referenda. Itaque

6. I. Verè datur obligatio acceptandi pœnitentiam. Tamb. *l. 4. Meth. Conf. c. 2. §. 1. n. 1. ex communi*: Confessarius enim potest eam præcipere; ergo pœnitentia tenetur acceptare. Anteced. colligitur ex Concilio Trident. quod *Sess. 14. c. 13.* docet, Sacerdotes habere potestatem ligandi non solum ad infirmitatis medicinam, sed etiam ad peccati commissi vindictam. Consequentia patet, quia potestas præcipiendi & obligatio obediendi sunt correlativa.

7. II. Est autem hæc obligatio acceptandi & implendi pœnitentiam injunctam ex suo genere gravis: cum enim Confessarius possit, si materia sit capax, obligare graviter, existimandus est id ita velle, si aliud non exprimat. Unde pœnitentia gravis pro peccatis mortalibus nondum expiatis imposta sub gra-

vi obligatione est implenda, Tamb. *n. 2. §. 4. & alii.*

8. Potest autem fieri levis ex parvitate materiæ, si nimirum ipsa pœnitentia in se sit levis; vel gravis quidem, sed imposta pro peccatis solum venialibus; vel pro mortalibus ritè tamen jam semel expiatis; vel si levis pro peccatis mortalibus nondum absolutis imponatur: quia etsi causa sit gravis, materia tamen præcepti non est capax tantæ obligationis. Suar. *D. 38. s. 7. n. 5.* Tamb. *n. 5. §. alii*; vel denique si peccatis gravibus nunquam adhuc expiatis imponat quidem pœnitentiam gravem, sed non aliter nisi sub obligatione levi: id enim posse Confessarium, docent Suar. & Tamb. *ll. cc.* Est enim Confessor velut legislator, qui suam legem moderari potest, ut liber; moneendus tamen de hoc erit pœnitens, ne in errorem inducatur; sed nec præsumendum de Confessario, nisi exprimat: hic enim procedit juxta communiter accidentia, juxta quæ non solemus materiam gravem præcipere sub obligatione levi.

9. III. Est personalis: & ideo per alium impleri non potest, præsertim post constitutionem Alexandri VII. quod ipsum etiam postulat Justitia vindicativa, ut videlicet is, qui deliquit, satisfaciat, & non alius. Et consequenter, qui redditus est impotens ad pœnitentiam, quæ sibi injuncta est, implendam, non tenetur implere per alium, etsi id commodè facere possit. Tamb. *§. 3. n. 12.* qui refert etiam Lugonem *D. 25. de pœn. s. 5. n. 87.* Sed cleemosyna talem rigorem non exigit; & ideo per alium tanquam per instrumentum distribui potest. Quin &, si preces,

quæ

quæ communi usu alternari solent, ut sunt Psalmi, Rosarium &c. imponatur, possunt alternari. Sancius in *select. D.* 15. n. 2. Less. l. 2. c. 37. d. 9. n. 52. & alii: non enim apparet, cur iste modus non æquè habeat locum in pœnitentia Sacramentali, ac in aliis precibus v. g. horis canonicis: nisi tamen aliud expressè vel injunctum sit, vel determinatum: quod Less. l. c. ait esse rarissimum.

10. IV. Pœnitens ipse non potest propria auctoritate pœnitentiam rationabilem injunctam in aliud opus, quamcunque melius, commutare. Laym. l. 5. tr. 6. c. 15. n. 16. Tamb. c. 3. §. 1. n. 15. ubi refert etiam Sanch. Reginald. Coninch. Lugonem s. 6. n. 96. Est enim hæc commutatio actus jurisdictionis. Potest tamen quilibet Sacerdos etiam inferior eam mutare: quia Sacerdotes in potestate absolvendi personas, & peccata, in quæ jurisdictionem habent, à se invicem non dependent. Non potest autem hæc mutatio à secundo Sacerdote fieri, nisi auditâ denuo eorum peccatorum, pro quibus injuncta est pœnitentia, Confessione; est enim hæc impositio actus judicialis, qui supponit causæ cognitionem. Quod si verò ab eodem Confessario facienda sit hæc mutatio, potest fieri etiam extra novum Sacramentum & post longum tempus; modo Confessarius habeat saltem confusam notitiam peccatorum, pro quibus pœnitentiam imposuit: cum enim hæc mutatio pertineat ad idem ejusdem Confessarii judicium, semper faciet unum quid cum præterita Confessione, atque adeo censetur pertinere ad idem Sacramentum; & intra illud fieri. Sed Navar. Tolet. Henriq. & alii apud

Laym. l. c. existimant, non esse necessarium, ut, si ab eodem Sacerdote fiat commutatio, etiam si nec in confuso recorderetur status pristini, in quo fuit pœnitens, reperatur prior Confessio.

11. V. Non est necesse, ut pœnitentia impleatur ex intentione satisfaciendi oneri imposito. Sanch. l. 1. Mor. c. 13. n. 17. Diana p. 2. tr. 12. R. 37. §. notandum. Lugo s. 3. n. 34. habet enim se impositio pœnitentiæ sicut præceptum: sicut ergo satisfit superiori præcipienti rem aliquam, si res ipsa ponatur, etiam sine intentione satisfaciendi præcepto, ut suppono; ita etiam satisfit Confessario, si opus impositum exhibeatur sine dicta intentione.

12. VI. Non est necesse, ut pœnitentia impletur in statu gratiæ. Tamb. c. 2. §. 2. n. 9. referens etiam Lugonem s. 3. Quia, ut etiam aliis præceptis satisfiat, non requiritur status gratiæ, sed solum, ut id, quod injunctum est, ponatur. Interim verum est, quòd satisfactio Sacramentalis in statu peccati mortalis præstita, suum effectum, qui ei ex opere operato responderet, & est remissio pœnæ, non sit habitura propter obicem; perinde ut Sacramenta, ut Lugo n. 40. & alii docent; & addunt, eam recedente postea fictione seu obstaculo reviviscere; id quod etiam Laym. n. 15. Diana p. 3. tr. 4. R. 85. & alii docent. Quantam autem pœnam remittat satisfactio, non constat; solus DEUS id novit, qui taxam ejus remissionis sibi reservavit.

VII. De tempore, quo implenda est pœnitentia, dictum supra p. 3. n. 98. sicut & de eo, qui oblitus est pœnitentiæ impositæ, *ibid.* n. 97.

QUÆ.

QUÆSTIO II

De mediis ad vitam male
transactam emendam
idoneis.

Inter curas, quas à peracta Confessione habere oportet, non postrema esse debet de mediis, quæ ad vitam minùs bene actæ emendationem facere possunt. Ex his autem alia sunt generalia, alia particularia. De utrisque seorsim dicendum est.

ARTICULUS I.

De generalibus vitam emendandi
mediis.

13. Inter generalia media, quæ ad extirpandum aliquod vitium, vel imperfectionem usurpari possunt. I. est horror de peccatis. Concipietur autem hic ex consideratione gravitatis peccati, quæ cognoscetur tum ex bonis, quibus privat; tum ex malis, quæ infert peccatum; tum ex persona offensa, & offendente; & illius quidem Majestate, istius verò vilitate. Et licet DEUS quovis, etiam minimo peccato, v.g. mendacio jocosio offendatur; offensa tamen, quæ est ex quolibet peccato mortali (quantumvis aliàs parvum videatur) est incomparabiliter major: sicut Rex & ejus Majestas multò magis offenditur, si ipsi alapam infligas, quàm si transeunti fortè non assurgas, aut caput non detegas. Sed & in prioribus rationibus peccatum mortale plurimùm differt à veniali. Priùs autem de mortali agamus, & ejus malitiam ex utroque illo capite perpendamus.

R. P. Stoz Trib. Pœnit.

14. Igitur bona, quibus ob quodlibet mortiferum peccatum spoliàmur, hæc sunt. I. est Divina Gratia, res omnium pretiosissima, empta nobis Christi Sanguine. II. est totus apparatus virtutum infusarum, tam Moralium, quàm Theologicarum, excepta fide & spe, quæ ex singulari DEI favore per nullum aliud peccatum, quàm quod ipsis directè oppositum est, auferuntur. III. Est paterna illa benevolentia, ac præcipua cura & tutela, quam DEUS gerit bonorum. IV. Est meritorum præsentium, & præteritorum pretium; quæcunque enim merita priora, etsi tanta, ac tam copiosa forent, quàm fuerunt, sunt & erunt omnium Sanctorum in unum collecta, unico peccato mortali mortificantur, & ad eum statum rediguntur, ut in conspectu DEI non alia appareant, quàm si nulla unquam præcessissent: ea verò opera, quæ ab homine in statu vel unius peccati mortalis fiunt, tam inania, tam sterilia, tam ingrata DEO sunt, ut quæcunque aliàs generosa ac heroica videantur, DEO sint instar panni menstruati, ut loquitur Propheta, & nullius valoris ac meriti; imò (quod ampliùs est) nullum unquam valorem aut pretium habitura. V. Est Societas meritorum Ecclesiæ. VI. Est jus æternæ gloriæ, quod, cum in gratia essemus, velut hæredes habebamus. VII. Est amicitia cum DEO. VIII. denique amittimus omnia simul, cum DEUM amittimus, summum & infinitum bonum. Heu! quæ, & quàm gravis jactura! atque ea accipitur statim, eo, quo peccatum mortale committitur, momento.

15. Jam damna, quæ peccatum mortale

Tt

tale

P
 Poen
 F
 tale quodvis invehit, sunt hæc. I. deturpat animam, creaturam nobilissimam. II. Facit hominem pejoris conditionis, quam sit æger, captivus, mendicus, cæcus &c. cum omnia mundi adversa exæquare nequeant peccatum mortale, quantumvis leve. III. continuum conscientie stimulum creat. IV. reddit Divinis favoribus indignum. V. offendit Angelos, præsertim custodes, eorumque preces & patrocinia reddit inania. VI. Plurimis pœnis, ac malis, etiam temporalibus facit obnoxium: ex peccatis enim mors, morbi, pestilentia, penuria, fames, bella &c. oriuntur: atque hæc mala sæpe alicujus privati scelus gignit, ut videre est in *Lib. Josue cap. 7.* VII. Reum æternæ pœnæ constituit; eodem enim momento, quo quis vel unicum peccatum mortale admittit, in cælo publicè exul pronuntiat, proscibitur, ejusque bona publicantur: apud creaturas omnes velut in plepissimo theatro, perfidus, rebellis, & infamis conclamatur, & simul Diabolo & ejus ministris addicitur cruciandus. Et ideo, si in eo statu obeat, actum est; excidit gloriâ æternâ; privatus est omnibus illis pulcherrimis gloriosi corporis dotibus, & cunctis Angelicis Divinisque deliciis; eam conditionem adit, ut tota æternitate nequeat vel minimum quid boni cogitare, ne dum loqui aut facere; aggreditur crudelissima supplicia in omnibus animæ facultatibus, in omnibus corporis sensibus & membris, apud inferos æternùm absque ulla spe finis, & cessationis toleranda. Hæc consideras; & adhuc peccare, præsertim graviter, lubet?

16. Quod jam ad peccatum veniale at-

tinet, invehit & ipsum sua mala, & damna, licet, non tam enormia & immania, quam peccatum mortale. I. Igitur peccata venialia efficacitatem Sacramentorum debilitant. II. Ad Divina lumina, & Angeli Custodis monita excipienda & sentienda reddunt animum segnem & durum. III. Redigunt animum in angustias difficillimas, ac tenebras periculosas; molestiis ac sollicitudinibus, velut spinis, stimulant ac pungunt. IV. Impediunt gustum, ac sensum cælestium voluptatum. V. Quod proximum est, gravem, acerbamque vitam reddunt: debilitatis enim viribus gravissima videntur, quæ cum voluptate, viribus integris, ferebamus. VI. Injiciunt scrupulos, & faciunt de peccatis commissis anxios, & sollicitos: quo pax animi perturbatur, quam conscientie puritas gignit. VII. Reddunt obnoxios cujuscunque generis tentationibus, justaque hominum socordium pœnâ fit, ut diabolus audeat etiam ad res fæditissimas sollicitare. VIII. Offendunt socios, & fortassis nonnullos pravis exemplis à bonis propositis retardant. IX. Proclivem parant lapsum in mortifera; & fit sæpe, ut, qui leviora negligit, gravibus implicetur, & lethale vulnus, obducto paulatim callo, miser non sentiat. X. Deturpant animam & DEO ingratam reddunt. XI. Contristant Spiritum Sanctum. XII. Sanctissimæ Trinitati magnam gloriam adimunt, quæ illi ex nostræ vitæ integritate accessisset. XIII. Sæpe etiam in hac vita gravissimè puniuntur. Exemplo sint Oza Sacerdos, & S. David Propheta: quorum ille, quod incautè arcam DEI, alioqui casuram, tetigerit, repentina morte correptus est.

2. Reg.

2. Reg. 6. Iste verò, quòd nescio cujus vanitatis studio ductus jussit numerum populi sibi subjecti iri, tantum malum induxit, ut uno die septuaginta millia virorum peste sublata sint. 2. Reg. 24. XIV. Minuunt merita & gratiam: etsi enim peccata venialia animam non occidunt (ut mortalia) tamen id efficiunt, ut homo eâ gratiâ & merito carere debeat, quod alioqui habiturus fuisset, si peccatum istud non admisisset. XV. Arcent ab ingressu cœli; non enim, ut *Apocal. 21.* habetur, in eam (scilicet gloriam cœlestem) aliquod coinquinatum intrabit. Unde *Umbert. Epist. de 3. vor. cap. 56.* nunquam, inquit, à quoquam peccatorum venialium quadrans minimus persolvatur. XVI. Reos faciunt gravissimorum cruciatuum in purgatorio. Levi opus est culpâ ad eos promerendos: S. Udalricus suum quendam nepotem bono, ut putabat, zelo ductus ad Episcopatum promovit: S. Severinus Episcopus Coloniensis horas canonicas amore negotiorum abstractus tempore non suo recitavit: novennis quidam puer pauculos obolos à famulis accepit & non restituit: Durannus magnæ alioqui probitatis Episcopus quibusdam jocis in familiaris sermone usus est: & hi omnes ob delicta tam levia pœnas in purgatorio dederunt acerbissimas.

17. His bene, accuratè, & maturè perpensis hanc practicam conclusionem faciendam esse, quis non advertat? nimirum quodvis peccatum seu mortale, seu veniale etiam minimum summè esse detestandum, & ab eo velut à facie colubri fugiendum; & in peccatis veniali-

bus speciatim non esse considerandum, quòd parva sint, sed quòd DEUS, cui displicent, sit magnus, ut dicit S. Hieronymus; & dignus adeo, cujus honorî & amorî id detur, ut potiùs parati simus ad mille mortes subeundas, quàm ut ipsum levissimè etiam vel semel offendamus.

18. II. Remedium generale est firmum propositum, non committendî amplius tale peccatum, quod nobis est familiarius: hoc autem propositum facile concipiet is, qui justum peccati ex ejusdem gravitate bene ponderatâ horrorem conceperit. Quid enim pronius est, quàm ut omnibus remis velisque fugiamus id, quod vehementer averfamur? Et tantò majorem vim habet id, de quo sermo est, propositum, quantò sæpius interdiu renovabitur. Maximè verò manè id renovandum est, & quotiescunque quis in illud peccatum relabitur.

19. III. Non parùm prodest, frequenter habere memoriâ DEI præsentis, ut summi benefactoris, & specialiter Redemptoris, ac proinde è cruce pendentis, & suos tibi, cùm peccare cogitas, labores & dolores, sua vulnera, suum sanguinem, quem pro te effudit ad ultimam usque guttam, exhibentis, & fortè te sic alloquentis: *ô miser & insipiens! hæcne mihi reddis Domino tuo? pro his vulneribus, quæ amore tui accepi? pro hoc sanguine, quem pro te effudi? eum, qui te tam carè redemit, derelinques? eum, qui tanto amore te persecutus est, offendes? &c. Hæc & similia, ô anima Christiana, audis & vides? & ista reddis? ô immanis ingratitude!*

20. IV. Quod si hæc tam plena amoris

ris & paterni affectus verba te non movent, ad omittendum peccatum, eorum, quæ terrorem incutiunt, recordare, cum tentatio urget. Stare ergo tibi ob oculos DEUM, non ut Patrem tuum, sed ut exactissimum Judicem, & severissimum malarum actionum vindicem; & cogita, Eum gladium Divinæ suæ Justitiæ ac vindictæ in te jam stringere & vibrare; & fortè hâc ipsâ horâ, hoc ipso, quo peccas, momento percussurum, è vivis ad tribunal suum evocaturum, & mox pro merito aternæ pœnæ, peccatoribus præparatæ, addicturum. Hæc vides, & agnoscis? & adhuc lubet offendere tam severum, ac justum Judicem? Ferreus sis, oportet, & in tuam perniciem nimis projectus, si hæc serîo cogitata te non moveant, & erigant è stercore ac cœno peccatorum.

21. V. Huc etiam spectat cogitare, nos stare in conspectu Angeli nostri Custodis; & hoc præsentem quisquam nostrum audeat, quod præsentem viro aliquo honorato non auderet? id, quod S. Bernardus in *Psalm. Qui habitat*, inculcat: in quovis diversorio, in quovis angulo Angelo tuo reverentiam habere. Tune audeas illo præsentem, quod vidente me non auderet?

22. VI. Fugiendæ occasiones, specialiter proximæ, quæ ad tale peccatum inducere solent, ut blanditiæ, deliciæ carnis, ludi, malæ societates, familiaritas familiarum, præsertim suspectarum, à quibus quis jam semel est ictus; frequentia locorum periculorum, aspectus oculorum, curiositas audiendi, lectio librorum obscænorum, & id genus alia. Ecclesiastico enim teste *cap. 3.* qui amat pe-

riculum, peribit in illo: de quo puncto plura supra *p. 3. n. 451.*

23. VII. Fugiendum otium, quod est origo & fons omnium vitiorum: est enim pulvinar diaboli. Semper ergo honesta aliqua occupatione vel mentis vel corporis distentum esse convenit, ne locum inveniat diabolus in anima nostra.

24. VIII. Principio cujuslibet tentationis quantumcunque obstandum. Nam alioqui nimis serò medicina paratur, cum mala per longas invaluerint moras. Itaque scintilla pravæ cogitationis statim est excutienda, antequam intret, & cor accendat, & non possis extinguere. Nunquam hostis facilius, quam cum pusillus est ac debilis, superatur. Quod si ita frequenter pugnare assueveris, & tua virtus augebitur, & inimici vires paulatim infringentur. Econtra verò nisi ita assueveris, sed vinci te sæpius permiseris, tuæ vires minuentur, & inimici virtus paulatim adeo invalefcet, ut cum eo amplius congruere non possis, & mox vincaris. Statim ergo cum tentatio oritur, te, ut dixi, collige, & serpentis caput elide. Id quod facile potes, si cogitationes aliò divertas, v.g. in Christum crucifixum; vel è vestigio sanctissimum JESU, & MARIE nomen ingemines; vel signo crucis te munias; vel ad orationem, quæ est turris fortitudinis, recurras; hanc aut similem usurpando: *DEUS in adjutorium meum intende: Domine ad adjuvandum me festina. Domine salva me, alioqui pereo; Domine, ecce quem amas, quem prezioso tuo sanguine redemisti &c. vim patitur &c.*

25. IX. Vesperum examen conscientie diligenter instituendum, & de peccatis admif-

admissis, maximè in quæ frequentius quis labitur, contritio elicienda: credi enim non potest, quantum ad animæ & vitæ puritatem hoc exercitium conducat.

26. X. Si quando homo senserit carnis rebellionem, corpus aliquanto durius & asperius tractandum, tum edendo, tum bibendo, dormiendo, tum etiam per alias macerationes v.g. cilicium, disciplinam &c.

27. XI. Legendi pij libri, & abstinendum à vanis, & singulariter à lascivis; exhortationes piæ audiendæ. Nam Verbum DEI colligit cor hominis, temperat passiones, voluntatem & mentem nostram implet bonis desiderijs.

28. XII. Frequentanda Sacramenta pœnitentiæ & Eucharistiæ. Sunt enim hæc efficacissima remedia contra peccata; per ea enim confertur gratia Divina, principale adversus quodlibet vitium remedium. Præterquam quod eadem Sacramenta à Christo instituta sint, ut essent quasi medicinæ cœlestes, non solum ad expianda peccata, sed etiam ad sanandos nostros inordinatos affectus, ad reprimendas passiones, ad languorem animi tollendum: & denique ut essent quædam animi incentiva, quibus nostra voluntas inflammata facilius resistat pravis cogitationibus, & vincat omnes tentationes ac peccata.

ARTICULUS II.

De remediis particularibus emendandi vitam.

29. Præter generalia, de quibus hæctenus, sunt alia quædam remedia magis particularia, & propria cujusque defe-

ctûs corrigendi, quæ hic enumerare immensum foret. Poterit quisque usurpare & applicare ea, quæ consilio Confessarij videbuntur opportuniota. Tam hæc autem, quàm illa generalia assumenda sunt cum magnitudine animi, perseverantia, & certa tpe victoriæ, fundatâ in auxilio & gratia Christi, qui vicit mundum, nec quenquam patitur tentari supra id, quod potest, sed facit cum tentatione proventum.

30. Porrò si aliquod vitium præcipuum & prædominans, à quo pleraque alia pullulant, eradicare velis (quod sanè magni est momenti ad vitæ emendationem, puritatem & perfectionem) Confessario tuo te totum explica, aperiens non tantum peccata, sed etiam tentationes, propensiones, passionésque perverfas, quibus ad peccandum facilius & frequentius pertraheris, ut videlicet clarè intelligat, ubi invigilandum, ubi medendum, ubi laborandum. Tum deinde illius hac super re iudicium & consilium sequere, & constanter in praxin redige. Quod si feceris, næ tu brevi à gravioribus vitijs & peccatis liberaberis.

Quod si verò in hoc negotio tibi vel Confessarij opera deesset, vel non facilis ad eum pateret accessus, hac methodo & praxi, quam hîc subijcimus, & multi cum magno suo solatio usurpârunt, uti poteris.

ARTICULUS III.

Praxis facilis & certa ad vitiorum eradicationem.

31. Hæc consistit in Examine, quod Particulare vocant, & nihil aliud est, quàm

quàm specialis quædam diligentia & cura circa aliquam rem, virtutem scilicet inferendam, & vitium extirpandum: sicut enim pluribus intentus minor est ad singula sensus, ita sollicita unius cura solet esse perquam efficax & certa.

32. Materia hujus Examinis est vitium & defectus eliminandus, vel etiam virtus acquirenda, cum delectu tamen, ut ea potius sumantur, quæ majus faciunt negotium ex speciali quadam necessitate vel inclinatione, ex qua tamen plurimum profectus, & defectus in perfectione pendet. Hinc si Examen particulare faciendum sit circa aliquem defectum, considerandum, an gravis ille sit, aliis offendiculo & scandalo? an aliorum defectuum radix & causa? an ex vehementi aliqua passione oriatur? quæ hominem à se alienet, & abripiat, ita ut hinc majus sit periculum in illo frequentius impingendi: an secundum præsentem statum negotiorum, quæ tractantur, vel personarum, cum quibus ea tractantur, sit vicinior occasio in similes defectus relabendi &c.

33. Forma verò ejusdem Examinis & modus corrigendi vitium vel defectum consistit in sola executione, non quidem tali, quâ quis uno velut impetu defectum extinguere & subito naturalium inclinationum torrentem sistere velit: hæc enim nimis violenta sunt; nec tanta & tam solida ex ijs emendatio, quàm sanitatis jactura, provenire solet. Sed ille modus magis familiaris, hominique magis conveniens sit, necesse est, v. g. proponendo, & executioni mandando; cadendo & surgendo, pugnando & expu-

gnando pravam aliquam consuetudinem, in quem finem servanda sunt sequentia.

34. I. Mox, ut à somno quis surgit, firmum faciat propositum, quòd cum Divina gratia toto illo die diligentem operam, & suæ custodiam adhibere velit, ne in vitium illud vel defectum, quem mediante Examine particulari in se emendare cogitat, unquam incidat.

II. Divinum auxilium in hunc finem hac vel simili oratione imploret, Omnipotens & misericors DEUS, rogo te per infinitam tuam bonitatem, ut gratiæ tuæ auxilium mihi conferre digneris, quo adjutus hac die secundum Divinam tuam & sanctissimam voluntatem vitia omnia, speciatim verò N. (*exprimat hinc illud, quod expugnandum est*) fugiam, & virtutes Christianas exerceam, quoad tibi DEO ac Domino meo in cœlesti gloria lætus assistam, & in æternum serviam.

III. Singularem tota die curam, & diligentiam adhibeat, ne in propositum vitium aut defectum cadat: & ne despondeat animum, si fortè pugna diuturna sit, & occasiones multæ animo ejus occurrant: breve sibi tempus proponat, v. g. propositum exciter à matutino tempore usque ad meridiem tantum, & non ultrà; & à meridie usque ad vesperum, statuendo, diligenter sibi cavere eo die, & non conjiciendo oculos in crastinum.

IV. Ad lapsum tamen facilius evitandum plurimum prodest, dictum propositum interdum sæpius renovare. Quod si ve-

referre: magis etiam, speciatim à postrema Confessione instituta numerum lapsuum recensere.

X. Interim tamen dum præcipuo conatu cum uno particulari vitio quis pugnat, cetera non sunt negligenda, sed universalis horror habendus, adeo ut si quod eorum se cum aliquo periculo peccandi erigat, statim quasi contrito capite reprimatur.

Hæc est praxis examinis particularis, cum directè vitium aliquid eradicare, imperfectionemque tollere conamur, adhibitâ solummodo curâ, ne committatur.

35. Ceterum non est necesse, ut vitium semper hoc modo directè impugnetur: sed potest (& verò utilissimè sæpe id fit) indirectè oppugnari, exercendo nimirum actum virtutis contrariæ: v. g. ad pellendum ex animo certum superbiæ modum potest quis pro examinis materia assumere certum humilitatis gradum, & ejus aliquos actus exercere: imò absolutè sine actuali relatione ad vitium extirpandum, potest quis rectissimè certæ cujusdam virtutis exercitium assumere, adhibito examine particulari: quod sanè fieri non potest, nisi simul vitium contrarium expellatur.

36. Ut autem hoc rectè & cum fructu fiat, expedit, ut virtus in plures partes, & actus dividatur, ita ut sensim ab uno ad alium fiat progressio: non enim animus simul in omnes ferri debet (hoc enim confusionem pareret) sed in unum determinatum, & particularem: & ubi in uno profecerit, tum demum ad alium progredi poterit.

37. Virtutis verò cujuslibet actus pro nostro instituto non incongruè dividuntur in externos, & internos. Ubi cum scriptoribus rerum spiritualium actus externos voco non tantum illos, quæ potèntiis externis perficiuntur, sed etiam, qui transeunt aliquo modo in potèntiam ab intellectu & voluntate distinctam (etiam alioqui, si more Philosophorum loquamur, interni sint) Internos verò illos, qui perficiuntur, & immanent in solo intellectu & voluntate.

Ut res hæc magis pateat, uno alterove exemplo eam declarare lubet. Si quis virtutem castitatis pro materia examinis particularis assumere cogitet, is certos hujus virtutis actus externos cognitos habere debet: modum etiam seu formam exercendi actus internos, ex quibus certum numerum determinabit, quot videlicet internos, quot externos exercere velit. Quapropter

Actus externi castitatis.

38. Hi distingui & determinari possunt. I. Circumspectum cautumque esse in visu, nec res, nec personas, ex quarum intuitu castitas periclitari possit, aspiciendo. II. Nec loqui, nec audire verba, ad hanc materiam pertinentia, que possint sensum aut cogitationes irritare aut movere. III. Nec manus quidem, nec aliam honestam corporis partem ullius puellæ vel adolescentis contingere, nec similes tactus talibus permittere. IV. Habere se decenter & honestè in omnibus, non inspiciendo, nudando, tangendo ullam, etiam proprii corporis partem absque necessitate, vel justâ causa. V. Per-

Personas, erga quas quis sentit peculiarem amoris affectum, in sensu fundatum, dextrè relinquere, & cautè cum illis conversari. VI. Ex desiderio castitatis corpus abstinentiâ, flagello, cilicio, vel aliis asperitatibus domare. VII. Ipsas etiam remotas cogitationes non admittere, multa celeritate ac diligentia eas statim in capite conterendo: quod rectissimè facillimèque fit avertendo mentem ad alia; vel, si fieri potest, etiam sensus externos occupando lectione libri, colloquio, oratione, numeratione rerum obviarum v.g. rotularum in fenestra. VIII. De persona amata & periculosa nullam penitus, ne honestam quidem cogitationem admittere, ita ut, si fieri possit, etiam memoria illius demum deleatur. IX. Nullum actuum externorum, qui castitati opponuntur, admittere. X. Ne quid ex incauta ignorantia contra castitatem admittatur, sufficientem hujus virtutem & vitii oppositi cognitionem quærere: in quo tamen ipso magnâ opus est cautelâ & circumspèctione, ne videlicet quisquam addicat, quæ meliùs ignoraret.

Actus interni castitatis.

39. Possunt isti hâc vel simili formâ elici, sive sola mente, sive mente simul & voce. I. Purissime, & amore toto dignissimè DEUS, constituo ab omni delectatione prohibita, speciatim hâc N. abstinere propter te. II. Castissime Fili castissimæ Virginis, da mihi, casto corpore & anima tibi servire: quod opto & oro per immaculatæ Matris tuæ merita & intercessionem. III. Amabilissime JESU, pango sædus cum oculis meis, quòd rerum corporearum decorem non sim in-

R. P. Stoz Trib. Pænit.

tuturus; pango sædus cum manibus meis, quòd me vel alium non sim indecenter tacturus &c. IV. Suavissime decor animæ meæ, propono firmissimè amore tuî, me ex rebus corporeis nec tactu, nec auditu, nec visu, nec alio modo (quoad meâ fragilitas feret) ullam delectationem percipiturum, tuâ adjutus gratiâ. V. Moriar potius Domine, quàm ut quidquam inhonestum contra puritatem admittam &c. VI. Per sanctam virginitatem & immaculatam conceptionem tuam, ô purissima Virgo, emunda cor meum, & carnem meam: In nomine Patris †, & Filii, † & Spiritûs sancti †, Amen.

Quodsi quis pro materia Examinis particularis elegerit Humilitatem, eam in suos actus tum externos, tum internos sic distinguat.

Actus externi Humilitatis.

40. I. Nihil loqui, quod redundet in propriam laudem, neque se, neque suos jactare. II. aliquem suorum defectuum in medium proferre, & sua vilipendere. III. Non ostendere ullam excusationem, nec in alios culpam transferre. IV. In functionibus externis, quantum in se est, abjectiores amplecti: item in congressibus locum honoratiorem aliis deferre; iis in omnibus cedere, & cum illis tanquam cum Superioribus agere. V. Cum quis contemnitur, nullum impatientiæ aut displicentiæ signum verbo factove ostendere. VI. Nihil facere ob respectus humanos, sed omnia purè & sincerè propter DEUM.

Actus interni Humilitatis.

41. I. Seipsum agnoscere, & cogitare,

Uu

re, omnia dona tam naturalia, quam supernaturalia à DEO esse, seque DEO tanquam mancipium subicere. II. Non cupere ab aliis magnifери, vel honorari. III. Desiderare contemni, nisi aliud officii qualitas exigat. IV. Non complacere sibi, cum ab aliquo laudatur. V. aestimare se minorem aliis, considerando in iis dona DEI. VI. Non contristari ex eo, quòd in se habeat aliquid despicabile. VII. Sæpe de suis miseriis cogitare, & hinc sumere occasionem abjiciendi se in suis oculis, agnoscendo se peccatorem, qualis revera est. VIII. Vanas ac superbas cogitationes mox, ut exorta fuerint, suppressere. IX. Proponere sibi occasiones contemptus & injuriarum, & ad illas se disponere, de earumque perpeffione gaudere. In quibus opus est magnâ prudentiâ, ut non fingamus nobis chimæras in aëre, sed discursum reducamus ad res moraliter possibiles, statui & officio convenientes, ad earum lubentem tolerantiam animum disponendo &c.

42. Ad similem modum potest quævis virtus in suos actus tum externos, tum internos distribui: ad quòd libelli spirituales multum possunt; vel, si magis placet, opera vel Consilium Confessarii. Ubi tamen illud præcipue considerandum est, an hæc vel illa virtus tuæ vocationi magis conformis sit? an occupationibus, & ministeriis, in quibus versaris? an occurrat defectibus, in quos frequenter labi soles; & passioni, in quam propensior es? &c. Omnibus his consideratis virtutem illam, in qua plures ex dictis rationibus occurrunt, tibi pro materia Examinis particularis selige.

43. Materiâ verò pro eo Examine sic electâ & preparatâ, eadem praxis, quam supra pro extirpando vitio ostendimus, etiam virtuti, animæ inferendæ firmandæque, serviet; si nimirum ad similitudinem prioris illius industriæ, cum primum quis surrexit, certum sibi actuum virtutis, in quam incumbendam sibi putet, numerum statuat ac determinet, quem horis antemeridianis expleat; ad quòd gratiam à DEO petat eâ ferè Oratione, qua supra pro auxilio divino contra vitium usus est, & post illa verba: *virtutes Christianas*, addat, *præcipue verò N.* & exprimat hinc ea Virtus, vel illius gradus, cui singularis datur opera. Deinde singularem adhibeat cautelam, ne virtutem propositam omittat. Postea verò sub meridiem ex seipso percontetur; & an à numero virtutis proposito deflexerit, observet, tot punctis in linea, ad id preparatâ, notatis, quot actus eliciendos omiserit? Denique alium numerum statuat magis accuratè servandum: de quo vesperi disquirat, num proposito meridiano intentionique responderit, collatis inter se punctis, puniusque ut supra.

44. Atque hæc praxis à S. P. N. Ignatio in aureo suo Exercitiorum spiritualium Libello est tradita, quæ sanè omnibus perfamiliaris esse debet; cum eâ ad quòdvis peccatum seu vitium extirpandum, & virtutes certò acquirendas, nihil fere sit facilius, nihil efficacius. Utinam, mi Lector, tam sanctè id mihi credas, quam verè dicitur. Utere, ne dubita; & cum optatum operæ pretium retuleris, salubriter monenti bene precare.

PARS